

I POSTMODERNIZMU

Milivoj Solar, LAKA I TEŠKA KNJIŽEVNOST

Mala knjižnica Matice hrvatske, kolo III, knjiga 14, Zagreb 1995.

Da bi navod iz naslova našega prikaza bio sasvim točan, valja dodati da se predavanja u Solarovu djelu *Laka i teška književnost* završavaju sedmim tekstom, esejem *Mit o letećim tanjurima*, pisanim za Treći program Hrvatskoga radija, te i emitiranim na istom programu 1994. godine. O kojim predavanjima je riječ? Slijedimo njihove naslove redom kojim ih je autor nanizao očito vodeći računa o sadržajnom "dosluhu" tekstova: 1. *Laka i teška književnost*, 2. *Kako govoriti o postmodernizmu u književnosti?*, 3. *Postmodernizam ili kriza modernizma?*,

4. *Postoji li trivijalna književnost?*, 5. *Trivijalna književnost i svakodnevni život*, 6. *Svrha proučavanja književnosti*, 7. *Mit o letećim tanjurima*. Tekstove prati Literatura, Bilješke o izvorima, Kazalo imena te Bilješka o piscu. Ima 187 stranica gustoga (uskoga) proreda. U Predgovoru autor nas uvodi u načela osob(e)noga stila, prepoznatljivoga u Solarovu nemalome znanstvenome opusu. Ta predavanja "Oblikom i smislom nastoje slijediti tradiciju sveučilišne nastave: više se pita, no što se odgovara, i uvijek kao da se barem očekuje razgovor. Kako

vjerujem u jedinstvo nastave i života, činilo mi se da bi ona mogla zanimati i širu publiku. Zbog nje sam želio postići lakoću u teškom pisanju, nadajući se da ona neće biti nepodnošljiva" (Solar, Predgovor).

Karakteristično je za Solara, kako u udžbeničkim djelima s područja teorije književnosti, tako i u studijskim raspravama koje promišljaju teme filozofije književnosti, komparativistike ili se bave osobitostima načela tumačenja književnoga djela, - da nastoji temeljito argumentirati svaku od (anti)teza, pravaca pretrage, redovito podržavši primjerima. Osjeća se to i u ovim raspravama. Retoričko-stilska osobitost daje im to što su impostirana kao predavanja. Čitatelj je autorovom upućenošću na auditorij (drugo lice množine) i sam svjestan imaginarnoga slušatelja u sebi samome. Nadalje, osjeća se svojevrsna (predavačka) tolerancija spram eventualne slušačeve ignorancije, izostalih kulturno-literarnih činjenica i standarda bez kojih se (ne) može mentorirati i transferirati znanje. Međutim, to su **naizgled** laka štiva o teškome. Pretpostavljaju barem neku detekcijsku intuiciju i samospoznate čitateljeve dileme oko niza otvorenih pitanja nad tekstem. Inače će lakovjernome čitatelju promaći fini humor, pokadšto i cinizam na račun mode teoretizacijskoga i kulturnoga bavljenja postmodernizmom, zbrkom terminološkom i ideološkom koja se vuče uz dijakronijsko-sinkronijsku mrežu pravaca, škola, pokreta, formacija, stilova ili svjetonazora.

Solar i ovo kaže: "(...) i o redosljedu aspekata s kojih govorimo o proučavanju književnosti ovisi kako se svrha proučavanja književnosti danas može shvatiti. Svrha proučavanja književnosti

u našem vremenu postaje s jedne strane epistemološki, a s druge strane filozofski problem, jer s jedne strane riječ je o znanju o književnosti koje treba da bude - znanstvenog karaktera, a s druge je strane riječ o svrsi tog znanja u okviru smisla očuvanja cjelokupne tradicije" (Solar, 161).

Tema svrhe proučavanja književnosti, način razumijevanja umjetnine, elitiistički odnosno trivijalni dosezi literarne stvarnosti, opreka kičizma i autentičnoga, aporije (post)moderniz(a)ma, svijest o krizi umjetničke slike svijeta... neke su od preokupacija vrsnoga teoretičara književnosti u komparativista Solara. Držimo, ipak, da će ovo najnovije njegovo djelo o lakoj i teškoj književnosti lakše pratiti čitatelji opremljeni analitičkim naputcima kakve se, na primjer, može naći u Solarovim esejima *Ironija čitanja* (djelo *Mit o avantgardi i mit o dekadenciji*), *Elitna i masovna kultura* (djelo *Eseji o fragmentima*), *Smisao teksta* te i *Istina književnosti* (djelo *Ideja i priča*), *Svrha filozofije književnosti*, *Zabavna i dosadna književnost* (u djelima *Teorija književnosti*, *Pitanja poetike*, *Filozofija književnosti*).

S obzirom na Solarov humor i lajtmotivski, stilogeni i provokativni "nikako!" kojim odgovara na pitanje o tome kako se može govoriti o postmodernizmu, pokušajmo rezimirati: pitamo li se valja li posegnuti za Solarovim djelom o lakoj i teškoj književnosti, odgovaramo: **"Svakako!"**.

Danijela Bačić-Karković